

«Urimelig pris»

Etter at «Veiledende tariff» forsvant i 1995 har vi hatt fri prisfastsettelse. Markedsøkonomene ser på dette systemet som nærmest ufeilbarlig. Konkurransetilsynet oppfatter «vårt» marked som fritt, regulert kun av tilbud og etterspørsel. Rammen rundt dette markedet gir oss følgende føringer: Ingen skal samarbeide om pris, ingen prisveiledning fra sentralt hold, ingen begrensning av markedstilgang og ingen generelle tredjeparts finansieringsordninger. Det er bare det at i «vårt» system er det en del variabler som gjør at tannhelse ikke omsettes i ett slikt marked.

For det første gir en annen myndighet (Helse- og omsorgsdepartementet) mer eller mindre bidrag til behandling på grunnlag av diagnoser (for eksempel periodontitt) og til grupper (for eksempel krigsseilere). Dette bidraget utgjør etter hvert en merkbar del av tannlegenets inntekt. Helse- og omsorgsdepartementet har og utarbeidet et komplett takstsystem for alle de behandlingene en tannlege gjør. Bidraget som gis, trygdens refusjoner, forholder seg til denne regulerte fastpris (takst), slik at det gjenstår en definert egenandel for pasienten. Den «frie» prisfastsettelse påfører pasienten ytterligere en andel, varierende fra tannlege til tannlege. Slik jeg ser dette offentlige støttesystemet, legges det her føringer fra helsemyndighetenes side. Det er alminnelig akseptert at: Tannhelsen kan koste den enkelte dyrt, og ingen skal utnyttes som følge av tannhelseproblemer.

For det andre. Et fritt marked forutsetter at det er åpent for alle med samme kompetanse. Det er ingen innsi-

gelser mot at den enkelte tannlege kan utføre implantatprotetikk. Likevel har helsemyndighetene uten forklaring begrenset muligheten til å utføre slik behandling for «trygdens regning». Slik det fremstår, er det i mine øyne et konkurransebegrensende tiltak. Det har ført, og fører, til at mange betaler urimelig mye for slik behandling. Markedet er lukket, og med begrenset antall tilbydere. Resultatet er at samfunnets intensjon med den økonomisk støtten blir underminert.

– For det tredje mener jeg «vårt» marked ikke er i balanse. Det er i Norge i dag et underskudd på tannleger, og det vil det være en stund. I deler av landet må mange bare være glade for at de i det hele tatt får hjelp. Ifølge markedets lov skulle prisene der vært skyhøye. Noen steder er det et overskudd av tannleger. Der er ofte prisene høyest. Markedskreftene fungerer med andre ord ikke slik økonomenes «lover» tilsier.

Det absolutt store flertall i vår forening oppfatter at prisfastsettelse er frihet under ansvar. Flere spørreundersøkelser viser at tannlegen nyter stor tillit i befolkningen. Det tilskriver jeg nettopp det at vi er oss vårt ansvar bevisst. Befolkningen aksepterer at det er prisvariasjon, men ikke å bli utnyttet i helsesammenheng. Derfor irriterer også ansvarsbevisste tannleger seg over dem som utnytter sin markedsstilling, og over dem som utnytter pasientens tiltro til vår objektivitet til egen vinning. Dermed kommer spørsmålet om «urimelig pris» inn. Konkurransetilsynet har akseptert at vi i våre etiske regler har en henvisning til «urimelig pris» (§ 9). Kanskje har de fått en for-

nemmelse av at tannhelsemarkedet ikke er som andre markeder. Lov om pristiltak sier i § 2: «Det er forbudt å ta, kreve eller avtale priser som er urimelige.» Begrepet «urimelig pris» er altså ikke ukjent.

Når to forskjellige departementer legger forskjellige føringer i vår prispolitikk, mener jeg at vi som yrkesgruppe må kunne vise noe samfunnsansvar. Våre pasienter henvender seg noen ganger til klagenemndene med pris som et ankepunkt. Hvordan skal vi kunne mene noe om det, når vi som forening har munnskurv? Jeg er av den oppfatning at vi som forening må kunne diskutere hva som er urimelig pris for pasienten. Spesielt må det kunne gjøres i forhold hvor det offentlige er med på å betale. Konkurransetilsynet mener en slik diskusjon er å legge sentrale prisføringer. De vil heller ikke ha noen mening om hva som er urimelig pris.

Våre klagenemnder har et godt omdømme hos forbrukermyndighetene. Det bør vi fortsette å ha. Etter min mening gjøres det best ved å trosse Konkurransetilsynet. Vi må kunne ha en mening om hva vi legger i «urimelig pris» for pasienten. Mitt forslag er at lokalforeningene kan diskutere, hovedstyret kan konkludere og Konkurransetilsynet kan avklare (med Helse- og omsorgsdepartementet?).

Jan Line

Adresse: Vestregate 7, 4836 Arendal.
E-post: jline@online.no

Delta i debatten
tidende@tannlegetidende.no